

Stanovisko Asociácie priemyselných zväzov a dopravy

na rokovanie HSR SR dňa 3. 3. 2025

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

1. Postoj APZD

APZD súhlasí s predloženým materiálom a odporúča ho po zapracovaní pripomienok na ďalšie legislatívne konanie. APZD predkladá ďalšie pripomienky k návrhu zákona a žiada ich zapracovanie. Súčasne dôrazne upozorňujeme na dôsledky jednostranného sprísňovania podmienok pre Agentúry dočasného zamestnávania.

2. Zdôvodnenie postoja APZD

APZD uplatnila v medzirezortnom pripomienkovom konaní 7 zásadných pripomienok. Z toho boli 4 pripomienky akceptované, 1 čiastočne akceptovaná, od 1 sme odstúpili a 1 pripomienka neakceptovaná.

i. Pripomienka s pretrvávajúcim rozporom:

Žiadame zrušiť zavedenie novej administratívnej povinnosti pre zamestnávateľov predkladať k žiadosti o povolenie na zamestnanie sezónneho pracovníka doklad preukazujúci primeranosť ubytovania formou zmluvy o ubytovaní alebo inej zmluvy. Oproti pripomienkovému konaniu ďalej žiadame zrušiť povinnosť predkladať ako dôkaz o ubytovaní v zmysle zákona o službách zamestnanosti rozhodnutie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva k uvedeniu priestorov ubytovacieho zariadenia do prevádzky, ktorý považujeme za nadbytočný.

Odôvodnenie:

- Slovensko obdržalo námietku z Európskej komisie o nesprávnej transpozícii smernice o sezónnych pracovníkoch v časti o preukazovaní primeranosti ubytovania
- podľa nášho názoru smernica priamo nevyžaduje zavedenie novej administratívnej povinnosti spôsobom, ako to v návrhu zákona poňalo MPSVR SR
- smernica v Čl. 5 ukladá povinnosť k pobytovej žiadosti na účel sezónneho zamestnania predložiť doklad o primeranom ubytovaní a v Čl. 20 ods. 1 uvádza, že za primerané považuje „ubytovanie, ktoré mu zaručí primeranú úroveň bývania podľa vnútroštátneho práva“
- povinnosť predkladať doklad o primeranosti ubytovania je však zavedená už dnes a dokonca nad rámec smernice

- žiadame, aby MPSVR SR nevolilo cestu zavedenia novej administratívnej povinnosti ale cestu všeobecnej povinnosti, ktorej plnenie bude svojou činnosťou v prostredí kontrolovať a súčasne zjednodušilo existujúce administratívne podmienky ako uvádzame ďalej

Ad 1: Návrhom zákona sa budú od zamestnávateľov sezónnych pracovníkov vyžadovať explicitne zmluvy o ubytovaní alebo iné zmluvy. Tie v praxi ani v zásade nemusia existovať a spôsobí to len potrebu začať takéto zmluvy tvoriť. To vyvinie novú administratívnu záťaž na zamestnávateľov:

- ktorí majú vlastné ubytovacie zariadenia a netvorí zmluvy o ubytovaní
- aj na tých zamestnávateľov, ktorí si ubytovanie prenajímajú, pretože tieto zmluvy obvykle neobsahujú informácie o konkrétnych ubytovaných osobách

Ad2: Požiadavku na preukazovanie primeranosti ubytovania už dnes Slovenská republika plní a dokonca nad rámec tým, že:

- vyžaduje k žiadostiam predloženie dokladu o samotnom ubytovaní,
- ale vyžaduje k nemu predloženie ďalšieho nadbytočného dokladu - rozhodnutie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva k uvedeniu priestorov ubytovacieho zariadenia do prevádzky.

Máme za to, že predkladanie rozhodnutia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva je pritom nadbytočná záťaž a žiadame povinnosť zrušiť pretože:

- o od roku 2020 rozhodnutie ÚVZ SR nahradila iba informačná povinnosť – úrady práce tak požadujú doklad, ktorým novozaložené ubytovacie zariadenia fakticky ani nedisponujú
- o aby mohol ubytovateľ alebo zariadenie začať poskytovať ubytovacie služby musel podmienky štandardu ubytovania splniť pred spustením svojej činnosti, nie je dôvod to spochybňovať a tieto dokumenty opätovne predkladať inému úradu
- o to, že pracovník úradu práce obdrží doklad od ÚVZ SR a založí ho do spisu neznamená, že je zaručená kvalita ubytovania, ide tak len o zakladanie papierov

ii. Dodatočná zásadná pripomienka APZD

Žiadame, aby sa platnosť potvrdení o možnosti obsadiť voľné pracovné miesto vydávané úradmi práce v zmysle zákona o službách zamestnanosti predĺžila z 3 na 6 mesiacov.

Potvrdenie o možnosti obsadiť voľné pracovné miesto má platnosť 3 mesiace. V rámci nich musí štátny príslušník tretej krajiny podať na cudzineckej polícii žiadosť o prechodný pobyt na účel zamestnania.

Vzhľadom na pretrvávajúce problémy s dostupnosťou voľných termínov na oddeleniach cudzineckej polície žiadatelia nestihnú podať žiadosti o prechodný pobyt v stanovenej lehote. Platnosť potvrdenia medziasom vyprší. Proces musí začať na novo pre žiadateľov aj úrady práce.

APZD monitoruje implementáciu zmien migračnej politiky. Aktuálne disponujeme sériou odporúčaní priamo z praxe na vyladenie postupov, ktoré chceme prediskutovať s predstaviteľmi MPSVR SR, MV SR, MZVEZ SR a MH SR. V najbližších dňoch bude na tieto ministerstvá zaslaná pozvánka na spoločné stretnutie k téme migračných procesov.

iii. **Upozornenie na dôsledky úpravy podmienok pre Agentúry dočasného zamestnávania (ADZ)**

APZD k tejto časti návrhu zákona nepredkladala pripomienky, pretože súhlasíme s reguláciou agentúrneho zamestnávania, avšak musíme poukázať na iný závažnejší a dlhodobý neriešený problém.

Návrh zákona upravuje aj niektoré podmienky pre vykonávanie činností Agentúr dočasného zamestnávania. V súčasnosti na trhu práce pôsobí približne 300 ADZ.

- **Ostatná veľká novela podmienok v agentúrnom zamestnaní počet agentúr znížil a agentúry v záujme udržania platnosti svojej licencie vyvíjajú maximálne úsilie na zachovanie platnosti svojej licencie.**
- **Individuálne prípady zlyhania povinností sú pod kontrolou Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a aktívne ich rieši.**
- **Ďalšie sprísňovanie regulácie spôsobí, že sa agentúry dostanú pod ešte vyšší tlak.**

V skutočnosti sú rizikom pre trh práce spoločnosti, ktoré poskytujú skryté dočasné pridelenie t.j. organizácie, ktoré nie sú licencovanými ADZ a vo vzťahu k nim platí len všeobecná regulácia.

Podľa nášho názoru, **nepremyslená a neúmerná ďalšia regulácia agentúrneho zamestnávania len posilňuje skryté dočasné zamestnanie a návrh zákona môže byť v tomto smere skôr kontraproduktívny.** Predkladateľ by mal teda prioritne navrhovať riešenia smerujúce k potlačeniu skrytého dočasného zamestnávania.

Asociácia priemyselných zväzov a dopravy považuje za svoj primárny cieľ redukovať skryté dočasné zamestnanie a naopak podporovať činnosť tých agentúr, ktoré poskytujú svoje služby v súlade so zákonom. ADZ sú obzvlášť pre priemysel dôležité. **Naším záujmom je, aby spoločnosti konajúce v rozpore so zákonom nedostávali príležitosť vytvárať na trh konkurenčné pnutie.**

V tomto smere sme pripravení otvoriť ďalšiu diskusiu a predniesť naše skúsenosti a návrhy na potlačenie skrytého agentúrneho zamestnávania. Uvítame záujem Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR aktívne otvoriť túto tému s nami.

3. Stručný popis navrhovaných zmien, cieľ a obsah materiálu

Návrh zákona upravuje nasledovné oblasti:

- poskytovanie služieb zamestnanosti osobám v hmotnej núdzi
- aktívne opatrenia na trhu práce
- agentúry dočasného zamestnávania
- zamestnávanie štátnych príslušníkov tretej krajiny (vrátane sezónneho zamestnávania)
- iné zmeny

Legislatívnym procesom sa novelizuje:

- zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti
- zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov
- zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi

A. Stručný popis pripravovaných zmien

HMOTNÁ NÚDZA

- okruh osôb dotknutých zákonom o službách zamestnanosti sa rozširuje aj o osoby v hmotnej núdzi
 - po novom budú mať prístup k činnosti úradov práce ako sú sprostredkovanie zamestnania, odborné a poradenské služby a k aktívnym opatreniam trhu práce (rôzne príspevky, projekty)
- za osobu v hmotnej núdzi sa bude považovať fyzická osoba, ktorá
 - o je členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi
 - o nie je v pracovnom alebo obdobnom vzťahu najmenej na polovičný úväzok
 - o nie je (predčasný) dôchodca, PN, ŤZP, nepoberá aktivačný príspevok, je osamelým rodičom dieťaťa do 6 rokov alebo sa nepripravuje na uplatnenie na trhu práce atď.
 - o nie je uchádzačom o zamestnanie
- úradom práce vzniká povinnosť viesť evidenciu osôb v hmotnej núdzi
- na osoby v hmotnej núdzi sa začnú vzťahovať možnosti lekárskej posudkovej činnosti, konzília posudkových lekárov a výkon kontroly dodržiavania liečebného režimu počas DPN úradmi práce
- osoba v hmotnej núdzi bude povinná reflektovať na ponuky pracovného miesta, byť úradu práce k dispozícii, dodržiavať liečebné režimy počas DPN
- pri odmietnutí vhodnej pracovnej ponuky alebo pri skončení pracovného pomeru v prvých troch mesiacoch od nástupu sa bude výška dávky v hmotnej núdzi krátiť
- zmeny v zákone o pomoci v hmotnej núdzi ustanovujú nové podmienky pre vznik, odobratie a zánik dávky vrátane zmeny jej sadzieb (zvyšovanie) a stanovenie výšky aktivačného príspevku, príspevku na nezaopatrené dieťa a príspevku na bývanie
- upravujú sa výšky dávky v hmotnej núdzi v rozmedzí 86,50 eur (jednotlivec) až 303,20 eur (dvojica s viac ako štyrmi deťmi)

VÝBOR PRE OTÁZKY ZAMESTNANOSTI (zriaďované jednotlivými úradmi práce)

- počet členov a ich skladba sa nemení – naďalej môžu byť ich členom za stranu zamestnávateľov len dvaja zástupcovia

- činnosť výboru sa rozširuje aj o posudzovanie zámerov aktívnej činnosti formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52 ods. 1 zákona)

ZMENY V ZAMESTNÁVANÍ ŠTÁTNYCH PRÍSLUŠNÍKOV TRETÍCH KRAJÍN (ŠPTK)

Výkon práce pri obnove modrých kariet alebo prechodných pobytov na účel zamestnania (potvrdenie o možnosti obsadiť voľné pracovné miesto)

- držitelia modrých kariet alebo prechodných pobytov na účel zamestnania, ktorí pred vypršaním ich platnosti podali na cudzineckej polícii kompletnú žiadosť (a bola prijatá) o ich obnovu (predĺženie) budú môcť pokračovať vo výkone zamestnania až do skončenia konania o obnove
- t. j. títo pracovníci pri obnove nemusia prerušiť prácu ani opustiť krajinu tak, ako tomu bolo doteraz
- jediným základným predpokladom je, že majú vydané súhlasné potvrdenie o možnosti obsadiť voľné pracovné miesto (čo je v zásade predpoklad prijatia žiadosti o obnovu cudzineckou políciou)

Sezónne zamestnávanie a povolenie na zamestnanie

- predlžuje sa obdobie, počas ktorého je možné vykonávať sezónne práce zo súčasných 180 na 240 dní počas 12 po sebe nasledujúcich mesiacov (dlhodobá požiadavka APZD)
- precizuje sa, že ak žiadateľ o povolenie na zamestnanie alebo obnovu povolenia splnil všetky zákonné podmienky, úrad mu ho udelí, doteraz mu ho udeliť mohol (fakultatívne)
- precizuje sa, že zamestnávateľ je povinný uzavrieť pracovnú zmluvu na dobu určitú vyjadrenú konkrétnym dátumom
- ak zamestnávateľ poskytuje sezónnemu pracovníkovi ubytovanie za odplatu, bude musieť po novom v žiadosti o povolenie na zamestnanie aj deklarovať primeranosť zrážky za ubytovanie
- podrobnosti o primeranosti ceny za ubytovanie ŠPTK poskytovaného zamestnávateľom určí MPSVR SR vo všeobecne záväznom právnom predpise
- precizuje sa, že k žiadosti o povolenie na zamestnanie sa prikladá aj potvrdenie o zabezpečení ubytovania (prípadne aj primeranosť zrážky za ubytovanie, ak ho odplatne poskytuje sám zamestnávateľ) – ale už len pri ŠPTK bez vízovej povinnosti (pozn. s vízovou povinnosťou je to súčasťou žiadosti o víza)
- zavádza sa povinnosť úradu práce informovať žiadateľa o neudelení alebo nepredĺžení povolenia na zamestnanie vrátane zdôvodnenia
- precizuje sa, že zamestnávateľ, ktorý prestal spĺňať podmienky pre sezónne zamestnávanie je povinný poskytnúť sezónnemu pracovníkovi nielen ušlé mzdové nároky za zostatkové obdobie dohodnutej sezónnej práce, ale aj všetky nároky z pracovného vzťahu vrátane nárokov z kolektívnej zmluvy

Zamestnávanie ŠPTK – študentov po ukončení strednej alebo vysokej školy

- precizuje sa, že študent bude môcť pracovať na území SR po skončení štúdia, ak má oprávnený pobyt na SR s možnosťou pracovať alebo má prijatú žiadosť o prechodný pobyt na účel zamestnania alebo prijatú žiadosť o modrú kartu cudzineckou políciou

Povinnosti zamestnávateľa

- precizuje sa, že zamestnávateľovi bude od cudzinca (EÚ aj non-EÚ) postačovať pred jeho zamestnaním/pred obnovou pobytu kópia príslušných dokladov podľa zákona (zákon nebol jasný)
- zamestnávateľovi vzniká nová povinnosť odovzdať ŠPTK pri jeho nástupe do zamestnania:
 - o kópiu potvrdenia o možnosti obsadiť voľné pracovné miesto alebo
 - o v prípade povolenia na zamestnanie (obvykle sezónne zamestnávanie) potvrdenie o primeranosti zrážky zo mzdy za ubytovanie, ak ubytovanie zabezpečuje zamestnávateľ
- okruh dokumentov, ktoré musí zamestnávateľ predložiť úradu práce pri nástupe a pri skončení pracovného pomeru cudzinca sa rozširuje aj o kópiu potvrdenia o prijatí žiadosti o vydanie prechodného pobytu vydaného cudzineckou políciou
- papierové informačné karty sa rušia, informáciu o nástupe a skončení zahraničného pracovníka sa bude po novom zasielať už len elektronicky podpísané kvalifikovaným elektronickým podpisom

Vnútropodnikový presun

- po novom bude hostiteľský subjekt (slovenská firma) povinný o vnútropodnikovom presune informovať nie ústredie ale príslušný úrad práce

AGENTÚRY DOČASNÉHO ZAMESTNÁVANIA (ADZ)

- stanovuje sa nové obmedzenie pre dočasné pridelenie štátnych príslušníkov tretích krajín – ADZ môže štátneho príslušníka tretej krajiny v rámci udeleného prechodného pobytu na účel zamestnania po skončení dočasného pridelenia jedenkrát prideliť za najmenej rovnakých podmienok k inému užívateľskému zamestnávateľovi na základe potvrdenia o možnosti obsadiť voľné pracovné miesto – t.j. ADZ môže v rámci jedného prechodného pobytu zamestnanca prideliť najviac dvakrát za najmenej rovnako priaznivých podmienok
- vzniká nová povinnosť ADZ informovať úrad práce do 7 dní o vzniku a o zániku dočasného pridelenia štátneho príslušníka tretej krajiny (informačné karty)
- precizuje sa, že v prípade ADZ musí podmienku trestnej bezúhonnosti spĺňať nielen právnická osoba, ale aj fyzická osoba, ktorá koná v mene ADZ
- ADZ musia stále disponovať vlastným imaním 30 000 eur, dopĺňa sa podmienka, že do vlastného imania sa nezapočítava základné imanie
- Dopĺňa sa nová podmienka pre výkon ADZ a to, že PO alebo FO musí byť osobou dôveryhodnou, pričom pri PO túto podmienku musí spĺňať aj štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu
- za nedôveryhodnú bude považovaná osoba, ktorej v uplynulých troch rokoch pred podaním žiadosti o povolenie ADZ bolo zrušené povolenie na výkon ADZ, alebo v takejto spoločnosti vykonávala funkciu štatutárneho orgánu
- rozširuje sa rozsah údajov v žiadosti o vydanie povolenia ADZ aj o:
 - o meno, priezvisko, adresu trvalého pobytu a rodné číslo štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu
 - o adresu priestorov, ktoré ADZ vlastní alebo má v prenájme – tento údaj sa bude premietiť aj do vydaného povolenia ADZ

- o okruh zamestnaní najmenej v rozsahu 4-miestného kódu SK-ISCO, na ktoré bude prideľovať zamestnancov – tento údaj sa bude premietiť aj do vydaného povolenia ADZ
- precizuje sa rozsah podmienok, ktoré musí ADZ spĺňať počas platnosti povolenia – ide napríklad o bezúhonnosť, žiadne nedoplatky voči štátu, podmienku výšky vlastného imania a bankovej záruky
- precizuje sa povinnosť ADZ informovať ústredie práce o všetkých zmenách do 10 pracovných dní od ich vzniku (napríklad v bezúhonnosti, nedoplatkoch, vo vlastníctve alebo nájme priestorov, nesplnení podmienky vlastného imania aspoň 30 tisíc eur a pod.) – pri nesplnení informačnej povinnosti bude ADZ zo zákona zrušená
- tieto nové povinnosti budú musieť ADZ so vznikom pred 1. septembrom 2025 v zmysle prechodného ustanovenia preukázať ústrediu práce najneskôr do 31. decembra 2025
- za nesplnenie podmienky vlastného imania podľa tohto zákona bude dôvodom na zrušenie ADZ
- ústredie môže pozastaviť povolenie AZD do odstránenia nedostatkov alebo ho zrušiť v týchto prípadoch:
 - o ak vlastnou kontrolnou činnosťou zistí porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov
 - o na základe podnetu o porušení predpisov od úradu verejnej správy, inšpektorátu práce, zástupcov zamestnancov či poškodenej fyzickej osoby

ZMENY V AKTÍVNYCH OPATRENIACH TRHU PRÁCE

- zamestnávateľia budú môcť požiadať úrady práce o projekty a programy už len elektronicky s použitím kvalifikovaného elektronického podpisu
- v prípade nedodržania podmienok pre príspevky v zmysle zákona o službách zamestnanosti, budú tieto pozastavené dňom nesplnenia podmienok

Zmena v príspevku na aktivačnú činnosť (§ 52)

- po novom sa budú môcť do aktivačných činností zapájať nielen obce a samosprávne kraje, ale aj právnické osoby, ktoré vykonávajú činnosti v oblasti služieb vo verejnom záujme
- aktivačnú činnosť môže naďalej vykonávať iba dlhodobo nezamestnaná osoba v hmotnej núdzi
- aktivačnou činnosťou sú menšie obecné služby a po novom aj služby vo verejnom záujme - právnické osoby môžu organizovať len služby vo verejnom záujme ale bez dosahovania zisku z nich

Zmena v príspevku na dochádzku za prácou (§ 53)

- výška príspevku sa znižuje z 200 eur na 150 eur

FIKCIA SÚHLASU ÚRADU PRÁCE S PREPUSTENÍM OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

- vypúšťa sa inštitút vydania fiktívneho súhlasu zamestnávateľovi (vrátane lehoty do 7 pracovných dní) úradom práce na skončenie pracovného pomeru výpoveďou so zdravotne postihnutým zamestnancom
- naďalej platí povinnosť mať súhlas/nesúhlas s prepustením, avšak úrad práce nebude mať stanovenú lehotu na jeho vydanie a nebude možné ho nahradiť fiktívnym súhlasom

Predpokladaná účinnosť: 1. septembra 2025